

GAZETI RASMI LA SERIKALI YA MAPINDUZI YA ZANZIBAR

(Hupigwa Chapa kwa Amri ya Serikali)

Sehemu ya CXXXII Nam. 7143

23 Agosti, 2023

Bei Shs.2,000/=

Imekubaliwa na Mkuu wa Posta kuwa ni Gazeti

Hutolewa kila Ijumaa

YALIYOMO

Ukurasa

Mswada wa Sheria ya Kuanzisha Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa Zanzibar kwa Ajili ya Ununuzi, Utengenezaji, Uhifadhi na Usambazaji wa Dawa na mambo mengine yanayohusiana na hayo: 561

SEHEMU YA SHERIA

Tangazo la Mswada lililotajwa hapo chini linatangazwa katika *Gazeti Rasmi* hili.

Tangazo la Mswada

Nam. :- Mswada wa Sheria ya Kuanzisha Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa Zanzibar kwa Ajili ya Ununuzi, Utengenezaji, Uhifadhi na Usambazaji wa Dawa na mambo mengine yanayohusiana na hayo: .

TANGAZO

Mswada ufuatao utawasilishwa katika Mkutano wa Baraza la Wawakilishi utakaoanza tarehe 13 Septemba, 2023 kwa kusomwa mara ya kwanza na unachapishwa pamoja na Madhumuni na Sababu zake kwa ajili ya kutoa taarifa kwa wananchi.

ZANZIBAR
23 Agosti, 2023

(Mhandisi Zena Ahmed Said)
*Katibu wa Baraza la Mapinduzi na
Katibu Mkuu Kiongozi.*

Matangazo yaliyohusu maiti, kuvunjika kwa Ushirika na baadhi ya matangazo ambayo ni muhimu kwa watu kujua yanaweza kutiwa katika Gazeti. Nakala matangazo namna hiyo, zipelekwe kwa Mhariri wa Gazeti Rasmi la Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar - Tanzania katika nyumba ya kupiga, Sanduku la Posta 261. Nakala zisichelewe kuliko Jumatatu kila wiki.

MSWADA*wa***SHERIA YA KUENZISHA WAKALA WA BOHARI KUU YA
DAWA
ZANZIBAR KWA AJILI YA UNUNUZI, UTENGENEZAJI,
UHIFADHI NA USAMBAZAJI WA DAWA NA
MAMBO MENGINE YANAYOHUSIANA
NA HAYO**

IMETUNGWA na Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.**SEHEMU YA KWANZA
MASHARTI YA AWALI**

- Jina fupi
na kuanza
kutumika.
1. Sheria hii itajulikana kama Sheria ya Wakala wa Bohari Kuu ya
Dawa Zanzibar 2023 na itanza kutumika baada ya kusainiwa na Rais.
- Matumizi.
2. Sheria hii itatumika kwa mambo yote yanayohusiana na ununuzi,
utengenezaji, uhifadhi na usambazaji wa dawa kwa vituo vya afya vya
umma na binafsi ambavyo vinaweza kuhitaji huduma ya Wakala.
- Ufafanuzi.
3. Katika Sheria hii, isipokuwa kama maelezo yanahitaji vyenginevyo:
- “Bodi” maana yake ni Bodi ya Wakurugenzi ya Wakala iliyoanzishwa
kwa mujibu wa kifungu cha 9(1) cha Sheria hii;
- “Bohari” maana yake ni ghala ya dawa au sehemu maalumu
iliyowekwa kwa ajili ya kuhifadhia dawa kabla ya kusambazwa
au kupelekwa sehemu nyengine;
- “Dawa” maana yake ni kitu chochote au mchanganyiko wa vitu
vilivyotengenezwa, vilivyouzwa au vilivyotolewa kwa ajili ya
matumizi katika;
- (a) utambuzi, matibabu, kupunguza au kuzuia ugonjwa, hali
isiyo ya kawaida ya mwili au akili au dalili zake kwa
binaadamu au mnyama;
- (b) kurejesha, kurekebisha au urekebishaji wa manufaa kwa
manufaa ya kazi ya mwili au akili kwa binaadamu au
mnyama;
- (c) kuuwa vijidudu katika majengo ambayo dawa
zinatengenezwa, zinatayarishwa au zinahifadhiwa,
hospitali, vifaa na maeneo ya kilimo; au
- (d) vifaa vinachokusudiwa kutumika kama sehemu ya vifaa
vyovyote vilivyoainishwa katika aya ya (a), (b) au (c) na
pia inajumuisha vifaa vya matibabu au vifaa vya vifaa
hivyo, sehemu ya vifaa hivyo au viambatanisho vyake;
- “Dawa zisizofaa” maana yake ni dawa ambazo hazifai kwa
matumizi ya binaadamu au mnyama kutokana na kumalizika

muda wake wa matumizi, kutofanya kazi au matumizi yake yamesitishwa na mamlaka inayohusika;

“Ghala ya dawa” maana yake ni jengo au sehemu maaluu ilyotengwa kwa ajili ya kuhifadhiwa dawa kabla ya kusambazwa au kupelekwa sehemu nyengine;

“Kifaa tiba” maana yake ni chombo, kifaa bandia, zana, kifaa cha matibabu, mashine, kipandikizi, kitendanishi cha ndani ya mwili au vifaa vyengine vinavyofanana au vinavyohusiana, ikijumuisha kipengele chochote, sehemu au nyongeza;

“Kituo cha afya” maana yake ni taasisi yoyote kwa ajili ya mapokezi na matibabu ya watu waliojeruhiwa, dhaifu au wanaosumbuliwa na maradhi, na inajumuisha hospitali, kituo cha afya, zahanati, nyumba ya uzazi, kliniki (iwe inahama au vyenginevyo) na pia mahali au majengo yoyote yanayotumika kwa madhumuni ya matibabu, iwe ya kikawaida au kwa muda.

“Mkurugenzi Mkuu” maana yake ni Mkurugenzi Mkuu wa Wakala aliyeteuliwa kwa mujibu wa kifungu cha 15(1) cha Sheria hii;

“Mpewa huduma” maana yake ni kituo cha afya, taasisi au mtu yeyote anayepokea huduma kutoka kwa Wakala;

“Rais” maana yake ni Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi;

“Serikali” maana yake ni Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar;

“Wakala” maana yake ni Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa ulioanzishwa chini ya kifungu cha 4(1) cha Sheria hii;

“Waziri” maana yake ni Waziri anayehusika na afya.

SEHEMU YA PILI KUANZISHWA KWA WAKALA

4.-(1) Kunaanzishwa Wakala utakaojulikana kama Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa Zanzibar. Kuanzishwa kwa Wakala.

(2) Wakala kwa kuzingatia sheria, utakuwa na uwezo wa:

- (a) kupata, kumiliki, kununua au kuondosha mali yoyote inayohamishika au isiyohamishika;
- (b) kuingia katika mkataba au muamala wowote;
- (c) kukopa kiasi chochote cha fedha kutoka katika taasisi yoyote ya fedha; na
- (d) kufanya kitendo chochote ambacho Wakala kwa asili yake kisheria, unastahili kukifanya kwa mujibu wa sheria.

Muhuri na nembo
ya Wakala.

5.-(1) Kutakuwa na muhuri na nembo ya Wakala katika umbo na namna kama itakavyoamuliwa na Bodi.

(2) Matumizi ya muhuri na nembo ya Wakala katika waraka wowote yatathibitishwa kwa saine ya Mkurugenzi Mkuu au Afisa aliyeidhinishwa na Mkurugenzi Mkuu.

(3) Waraka wowote unaokusudiwa kuwa ni Hati iliyotolewa na Wakala, uliotiwa muhuri wa Wakala na kuthibitishwa kwa mujibu wa masharti ya kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki, utachukuliwa kuwa ni waraka wa Wakala.

Malengo ya
Wakala.

6. Wakala utakuwa na malengo ya:

- (a) kusimamia masuala yote yanayohusiana na ununuzi, utengenezaji, uhifadhi, usambazaji na uuzaji wa dawa unaofanywa na Wakala; na
- (b) kuhakikisha upatikanaji endelevu wa dawa zenye ubora kwa bei nafuu.

Kazi za Wakala.

7.- (1) Wakala utakuwa na kazi ya:

- (a) kununua, kuhifadhi na kusambaza dawa kwa mpewa huduma;
- (b) kutengeneza au kushirikiana na kampuni za kutengeneza dawa wakati wa kutengeneza dawa;
- (c) kuhakiki na kudhibiti ubora na usalama wa dawa wakati wa ununuzi, utengenezaji, uhifadhi na usambazaji wa dawa kwa mpewa huduma;
- (d) kuendeleza, kutunza na kusimamia mfumo wa manunuzi, uhifadhi na usambazaji wa dawa zilizoidhinishwa zinazohitajika kwa ajili ya matumizi ya mpewa huduma wenye ufanisi na wa gharama nafuu;
- (e) kutumia misingi madhubuti ya kibiashara ambayo inatumika katika ununuzi, uhifadhi na usambazaji wa dawa ili kudhibiti mfuko unaojiendesha kwa ajili ya uendeshaji wa Wakala;
- (f) kuainisha mahitaji ya dawa zinazohitajika nchini;
- (g) kupanga bei za dawa zinazosambazwa na Wakala;
- (h) kusajili na kutunza kumbukumbu za mpewa huduma;
- (i) kufanya utafiti unaohusiana na kazi za Wakala;
- (j) kushirikiana na taasisi za kitaifa, kikanda na kimataifa katika utekelezaji wa mkakati endelevu wa upatikanaji wa dawa;

- (k) kushirikiana na sekta binafsi katika kutengeneza, kununua, kusambaza, kuhifadhi, kudhibiti na kufanya utafiti wa dawa; na
- (l) kufanya kazi nyengine yoyote iliyopewa na Sheria hii.

(2) Bila ya kuathiri kazi zilizoelezwa chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Wakala unaweza kupokea msaada wowote wa dawa uliotolewa kwa Serikali.

(3) Wakala unaweza, baada ya idhini ya Bodi, kuingia katika makubaliano na taasisi yoyote yenye maslahi sawa kwa ajili ya kuboresha ufanisi wake na ubora wa huduma kwa mujibu wa Sheria hii.

8. Katika kutekeleza kazi zake, Wakala utakuwa na uwezo wa:

Uwezo wa
Wakala.

- (a) kuingia na kukagua eneo lolote ambalo linahudumiwa na Wakala;
- (b) kuzuia usambazaji wa dawa kwa kituo cha afya ambacho kinakiuka miongozo ya usambazaji na uhifadhi wa dawa;
- (c) kuhitaji taarifa kutoka kwa mpewa huduma yoyote ili kutambua kiwango cha dawa kinachohitajika kununuliwa;
- (d) kukataa kupokea dawa ambazo hazikidhi viwango vilivyowekwa na taasisi husika; na
- (e) kutekeleza uwezo wowote uliopewa chini ya Sheria hii.

SEHEMU YA TATU USIMAMIZI NA UENDESHAJI WA WAKALA

9.-(1) Kutakuwa na Bodi ya Wakurugenzi ya Wakala ambayo itaundwa na wajumbe wafuatao:

Uanzishwaji
na muundo
wa Bodi.

- (a) Mwenyekiti ambaye atateuliwa na Rais;
- (b) Mkurugenzi Mkuu;
- (c) Mfamasia Mkuu wa Serikali;
- (d) Wakili wa Serikali kutoka Afisi ya Mwanasheria Mkuu;
- (e) mwakilishi kutoka hospitali ya rufaa ya mwisho;
- (f) mtaalamu wa dawa kutoka sekta binafsi; na
- (g) mtaalamu wa fedha kutoka Wizara inayohusika na Fedha.

(2) Isipokuwa kwa Mwenyekiti na wajumbe wanaoingia kwa nafasi zao, wajumbe wengine wa Bodi watateuliwa na Waziri kwa kushauriana na taasisi husika kwa kuzingatia uzoefu, taaluma na usawa wa kijinsia.

10. Mtu atakuwa na sifa ya kuteuliwa kuwa Mwenyekiti ikiwa mtu huyo ana:

Sifa za
Mwenyekiti.

- (a) angalau shahada ya kwanza katika fani ya sayansi ya afya kutoka taasisi inayotambuliwa na Serikali;
- (b) uzoefu wa kazi usiopungua miaka saba katika masuala yanayohusiana na sayansi za afya;
- (c) umahiri katika kusimamia masuala ya taasisi kwa ufanisi na ubora; na
- (d) uadilifu wa hali ya juu.

Katibu wa Bodi.

11.-(1) Bodi itamteua mfanyakazi wa Wakala kuwa Katibu wa Bodi

(2) Mtu atakuwa na sifa ya kuteuliwa kuwa Katibu wa Bodi ikiwa mtu huyo ana:

- (a) angalau shahada ya kwanza katika fani ya sheria kutoka taasisi inayotambuliwa na Serikali au kuwa na sifa ya kuwa katibu wa shirika; na
- (b) uzoefu wa kazi usiopungua miaka mitatu katika utumishi wa umma;

(3) Katibu wa Bodi atawajibika kwa Bodi na:

- (a) kwa kushauriana na Mwenyekiti, ataandaa ajenda za vikao vya Bodi;
- (b) atachukua kumbukumbu sahihi za vikao vya Bodi;
- (c) atatunza taarifa sahihi na zenye kujitosheleza za vikao vya Bodi;
- (d) atatoa taarifa sahihi za vikao vya Bodi kwa wajumbe; na
- (e) atafanya kazi nyengine yoyote kama atakavyopangiwa na Bodi.

Kazi za Bodi.

12. Bodi itakuwa na kazi zifuatazo:

- (a) kusimamia uendeshaji wa Wakala;
- (b) kumshauri Waziri kuhusu maendeleo ya sera na mikakati yanayohusiana na huduma zinazotolewa na Wakala;
- (c) kupitia na kuidhinisha sera, mpango wa biashara na uendeshaji, bajeti, ripoti na taarifa za ukaguzi wa fedha za Wakala;
- (d) kutoa muongozo wa kimkakati;
- (e) kuhakikisha utawala bora, sera na utendaji ulio bora upo na unatekelezwa; na
- (f) kutekeleza kazi nyengine yoyote iliyoainishwa katika Sheria hii.

13. Bodi itakuwa na uwezo wa jumla wa usimamizi unaohusiana na utekelezaji wa kazi za Wakala, na mahsusi itakuwa na uwezo wa:

Uwezo wa Bodi.

- (a) kuanzisha Kanuni za Wafanyakazi na Kanuni za Usimamizi wa Fedha kwa ajili ya Wakala;
- (b) kuidhinisha muundo wa utumishi wa Wakala;
- (c) kupendekeza kwa mamlaka husika, mabadiliko yoyote ya mishahara, maposho au vigezo na masharti mengine ya utumishi ya wafanyakazi wa Wakala;
- (d) kuidhinisha ada, viwango na tozo nyengine zinazohusiana na huduma zinazotolewa na Wakala;
- (e) kuajiri au kuteuwa wafanyakazi wa Wakala kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma, Nam. 2 ya 2011; na
- (f) kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya mfanyakazi yeyote kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma, Nam. 2 ya 2011.

14.-(1) Masharti kuhusiana na mwenendo wa Bodi yatakuwa kama ilivyoainishwa katika Jadweli la Sheria hii.

Mwenendo wa vikao vya Bodi.

(2) Waziri anaweza, kwa amri itakayochapishwa katika Gazeti rasmi, kurekebisha Jadweli chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki.

15.-(1) Kutakuwa na Mkurugenzi Mkuu wa Wakala ambaye atateuliwa na Rais.

Uteuzi wa Mkurugenzi Mkuu.

(2) Mtu atakuwa na sifa za kuteuliwa kuwa Mkurugenzi Mkuu ikiwa mtu huyo ana:

- (a) angalau shahada ya kwanza katika fani ya sayansi ya dawa, mnyororo wa ugavi, ununuzi, usimamizi wa biashara au fani nyengine inayolingana na hizo kutoka taasisi yoyote inayotambuliwa na Serikali;
- (b) uzoefu wa kazi katika fani yoyote iliyoainishwa katika aya (a) kwa kipindi kisichopungua miaka mitano; na
- (c) uadilifu wa hali ya juu.

16.-(1) Mkurugenzi Mkuu atakuwa Afisa Mtendaji Mkuu wa Wakala na atakuwa na wajibu wa kusimamia kazi za kila siku za Wakala.

Kazi za Mkurugenzi Mkuu.

(2) Katika kutekeleza kazi zake, Mkurugenzi Mkuu atakuwa na jukumu la:

- (a) kuwa na dhamana ya mapato na matumizi ya Wakala;
- (b) usimamizi mzuri wa fedha na mali za Wakala;
- (c) utekelezaji wa mpango mkakati, mpango wa biashara na

mpango wa uendeshaji wa Wakala;

- (d) kusimamia masuala ya Wakala katika utoaji wa huduma bora na wenye ufanisi;
- (e) kuwa kama mshauri mkuu wa Serikali katika masuala yote yanayohusiana na ununuzi, utengenezaji, uhifadhi na usambazaji wa dawa kwa ajili ya vituo vya afya vya umma;
- (f) kuhakikisha matumizi bora ya wafanyakazi na rasilimali nyengine za Wakala;
- (g) kutunza daftari la kumbukumbu la wapewa huduma wa Wakala;
- (h) kutekeleza sera za kitaifa zinazohusiana na dawa; na
- (i) kutekeleza majukumu mengine yoyote kwa madhumuni ya utekelezaji wa masharti ya Sheria hii.

Idara,
Vitengo na
Divisheni
za Wakala.

17.-(1) Wakala unaweza kuanzisha idara, vitengo na divisheni kama itakavyoona inafaa kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Utumishi wa Umma, Nam. 2 ya 2011.

(2) Wakuu wa idara na vitengo watateuliwa na Bodi kutokana na mapendekezo ya Mkurugenzi Mkuu ambao watakuwa ni watu wenye ujuzi unaohusika na uzoefu wa kutosha kufanya kazi katika idara na vitengo vyao husika na watawajibika kwa Mkurugenzi Mkuu.

(3) Wakuu wa divisheni watateuliwa na Mkurugenzi Mkuu kulingana na sifa na uzoefu wao na watawajibika kwa wakuu wa idara zao husika.

Wafanyakazi
wa Wakala.

18.-(1) Wakala unaweza, kwa kuzingatia vigezo na masharti, kuajiri wafanyakazi kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Utumishi wa Umma, Nam. 2 ya 2011.

SEHEMU YA NNE UNUNUZI, UTENGENEZAJI, UHIFADHI NA USAMBAZAJI WA DAWA

Ununuzi wa
dawa.

19. Wakala utanunua dawa kwa kufuata masharti ya Sheria ya Ununuzi na Uondoshaji wa Mali za Umma, Nam. 11 ya 2016.

Utengenezaji wa
dawa.

20.-(1) Wakala utatengeneza dawa kwa kufuata Miongozo mizuri ya Utengenezaji Dawa iliyowekwa na mamlaka husika.

(2) Wakala, katika kutengeneza dawa, utazingatia aina za dawa zinazotumika au zinazohitajika kwa wingi na zenye gharama nafuu.

Bohari za
Dawa.

21.-(1) Kutakuwa na Bohari za Dawa ambazo zitamilikiwa na Wakala na zitatumika kwa ajili ya kuhifadhia dawa.

(2) Wakala unaweza kuanzisha Bohari nyengine katika eneo jengine lolote endapo itakuwa ni muhimu.

22.-(1) Wakala utakuwa na wajibu wa kuhifadhi dawa zilizounuliwa na Wakala, zilizopatikana kwa njia nyengine yoyote au zinazomilikiwa na taasisi za umma au binafsi. Uhifadhi wa Dawa.

(2) Uhifadhi wa dawa utazingatia miongozo kwa ajili ya utunzaji sahihi wa dawa itakayotolewa na Wakala.

(3) Wakala utahifadhi dawa katika bohari zake au bohari nyengine zinazotambuliwa na Wakala.

23. Wakala unaweza kuhifadhi dawa za taasisi binafsi kwa utaratibu maalum na kwa kuzingatia kanuni zitakazotungwa chini ya Sheria hii. Uhifadhi wa dawa za taasisi binafsi.

24.-(1) Wakala utasambaza dawa kwa mujibu mahitaji ya mpewa huduma. Usambazaji wa dawa.

(2) Bila ya kuathiri masharti ya Sheria hii, Wakala unaweza kutumia taasisi yoyote kusambaza dawa.

(3) Usambazaji wa dawa kwa mpewa huduma yeyote utafanywa baada ya mpewa huduma kutimiza taratibu kama ilivyoainishwa katika kanuni zilizotungwa chini ya Sheria hii.

SEHEMU YA TANO MASHARTI YA FEDHA

25.-(1) Fedha na rasilimali za Wakala zitajumuisha: Vyanzo vya fedha za Wakala.

- (a) fedha zilizoidhinishwa na Baraza la Wawakilishi;
- (b) ada au tozo zinazolipwa kwa Wakala kutokana na utoaji wa huduma zake;
- (c) ruzuku, zawadi, misaada, michango, mikopo, urithi, au uwekezaji halali unaoweza kupokelewa kutoka kwa mtu au taasisi yoyote; na
- (d) fedha nyengine zozote ambazo zinaweza kupokelewa au kupatikana kisheria na Wakala iwe katika shughuli zake au vyenginevyo.

(2) Miamala yote ya fedha ya Wakala itafanywa na kusimamiwa kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, Nam. 12 ya 2016.

(3) Wakala utabakiza asilimia fulani ya fedha zitakazokusanywa kutokana na huduma zinazotolewa na Wakala.

26.-(1) Mkurugenzi Mkuu, kwa kila mwaka wa fedha ataandaa na, atawasilisha kwa Bodi kwa ajili ya kujadiliwa na kuidhinisha makadirio ya kina mapato na matumizi ya Wakala kwa mwaka wa fedha unaofuata kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, Nam. 12 ya 2016. Bajeti ya Wakala.

(2) Baada ya makadirio kujadiliwa na kuidhinishwa, bajeti ya Wakala itachukuliwa kuwa ni sehemu ya bajeti ya Wizara.

(3) Makadirio ya mapato na matumizi ya Wakala yataandaliwa kwa kuzingatia masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, Nam. 12 ya 2016 na miongozo mengine yoyote kama itakavyotolewa na Serikali kila baada ya muda.

(4) Mkurugenzi Mkuu atahakikisha kwamba malipo yote yanayofanywa kwa fedha za Wakala yanafanywa kwa usahihi na yanaidhinishwa ipasavyo na udhibiti wa kutosha utadumishwa juu ya mali na madeni ya Wakala

Kufungua akaunti ya Benki **28.** Wakala utafungua akaunti ya benki kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, Nam. 12 ya 2016 na kuweka fedha zake kwa ajili ya utekelezaji wa kazi zake.

Hesabu na ukaguzi. **29.**-(1) Wakala utaweka na kutunza kwa usahihi vitabu vya hesabu ambavyo vinajumuisha kumbukumbu zote za fedha na miamala kwa kila mwaka wa fedha.

(2) Hesabu zote za Wakala zitakaguliwa kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, Nam. 12 ya 2016 na sheria nyengine zozote za fedha zinazohusika.

Ripoti ya Mwaka ya Wakala. **30.** Wakala, kwa mujibu ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, Nam. 12 ya 2016 utawasilisha kwa Waziri ripoti ya mwaka inayohusiana na mwaka huo itakayojumuisha:

- (a) nakala ya hesabu za Wakala zilizokaguliwa pamoja na ripoti ya mkaguzi kuhusiana na hesabu hizo;
- (b) ripoti ya utekelezaji kulingana na shabaha na taarifa nyengine yoyote inayohusiana nayo;
- (c) ripoti inayohusiana na utendaji wa Wakala kwa kipindi cha mwaka huo wa fedha; na
- (d) taarifa nyengine yoyote inayohusiana na kazi za Wakala kama Waziri atakavyohitaji.

SEHEMU YA SITA MASHARTI MENGINEYO

Usambazaji na ukusanyaji wa dawa kimakosa. **31.**-(1) Mpewa huduma atakuwa na jukumu la kuutaarifu Wakala kuhusu usambazaji wa dawa kimakosa uliofanywa na Wakala kwa kuzingatia kanuni zilizotungwa chini ya Sheria hii.

(2) Wakala unaweza kuzikusanya dawa zozote kutoka kwa mpewa huduma ikiwa dawa zilizosambazwa:

- (a) zimezidi kiwango kilichoagizwa;
- (b) zina dosari;
- (c) zimesitishwa matumizi yake na mamlaka husika;
- (d) zimemaliza muda wake wa matumizi; au

(e) zimesambazwa kimakosa.

32. Wakala unaweza kuangamiza dawa zisizofaa kwa kuzingatia masharti yaliyowekwa katika sheria husika. Uanga-mizaji wa dawa zisizofaa.

33. Kwa kuzingatia Sheria ya Utumishi wa Umma, Nam. 2 ya 2011 au sheria nyengine yoyote inayohusiana na kanuni za maadili, Wakala utaweka Miongozo ya utekelezaji wa kazi kwa maafisa wa Wakala. Maadili kwa Maafisa wa Wakala.

34.-(1) Wakala utasajili wapewa huduma wote kwa mujibu wa masharti yaliyoainishwa katika Kanuni zilizotungwa chini ya Sheria hii. Usajili wa wapewa huduma.

(2) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Wakala utaandaa daftari la kumbukumbu maalumu ambalo litajumuisha taarifa zote muhimu za wapewa huduma.

35.-(1) Waziri anaweza kutunga kanuni kwa ajili ya utekelezaji bora wa masharti ya Sheria hii. Kanuni.

(2) Bila ya kuathiri masharti ya jumla ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Waziri anaweza kutunga kanuni kuhusu:

- (a) uagizaji na upokeaji wa dawa;
- (b) uhifadhi wa dawa na uwekaji dawa katika ghala ya dawa;
- (c) usambazaji na ukusanyaji wa dawa;
- (d) utengenezaji wa dawa; na
- (e) ada na tozo zinazotokana na huduma zinazotolewa na Wakala.

JADWELI

MWENENDO WA BODI [Chini ya kifungu cha 14(1)]

1. Wajumbe wa Bodi, katika kikao chao cha mwanzo, watachagua mjumbe mmoja miongoni mwao kuwa Makamu Mwenyekiti wa Bodi. Makamu Mwenyekiti.

2. Isipokuwa mjumbe anayeingia kwa nafasi yake, Mwenyekiti na wajumbe wengine wa Bodi watahika nafasi zao kwa kipindi cha miaka mitatu kutoka tarehe ya uteuzi wao na wanaweza kuteuliwa tena kwa kipindi chengine kimoja tu. Muda wa wajumbe wa Bodi.

3.-(1) Bodi itakutana katika vikao vya kawaida mara moja kila baada ya miezi mitatu na inaweza kukutana katika vikao vya dharura muda wowote inapohitajika kwa ajili ya kutekeleza kazi zake. vikao vya Bodi.

(2) Vikao vyote vya Bodi vitaendeshwa na Mwenyekiti, ikiwa

hayupo, Makamu Mwenyekiti ataendesha kikao cha Bodi na endapo Mwenyekiti na Makamu Mwenyekiti hawapo, wajumbe watakaokuwepo wataamchagua mjumbe mmoja miongoni mwao kuendesha kikao.

Akidi. **4.** Akidi katika vikao vyote vya Bodi itakuwa ni zaidi ya nusu ya idadi ya wajumbe wake.

Uamuzi wa Bodi. **5.** Uamuzi wa Bodi utafanywa kwa makubaliano, ikiwa hakuna makubaliano, uamuzi utafanywa kwa kura na ikitokea kura kuwa sawa, Mwenyekiti atakuwa na kura ya uamuzi.

Taratibu za vikao. **6.** Bila ya kuathiri masharti ya Sheria hii, Bodi itakuwa na uwezo wa kuandaa taratibu zake zenyewe kuhusiana na vikao na utaratibu wa kutekeleza shughuli zake ikijumuisha Kamati za Bodi.

Mjumbe mualikwa. **7.** Bodi inaweza kumualika mtu yeyote kuhudhuria katika majadiliano yoyote ya vikao vya Bodi kama mtaalamu, lakini mtu aliyealikwa hatakuwa na haki ya kupiga kura.

Kumbu-kumbu za vikao vya Bodi. **8.** Kumbukumbu za vikao vya Bodi zitathibitishwa na Bodi katika kikao kinachofuata na kusainiwa na Mwenyekiti na Katibu.

Kubainisha maslahi. **9.**-(1) Mjumbe wa Bodi ambaye ana maslahi ya moja kwa moja au vyenginevyo juu ya jambo linalohusika au linalotakiwa kujadiliwa na Bodi, haraka iwezekanavyo baada kutambua, atabainisha uhalisia wa maslahi yake mwanzoni mwa kikao cha Bodi.

(2) Ubainishaji wa maslahi utawekwa katika kumbukumbu za kikao na mjumbe aliyebainisha maslahi:

- (a) hatahudhuria katika majadiliano ya Bodi katika kufanya uamuzi; au
- (b) hatamshawishi mjumbe mwengine yeyote katika kufanya uamuzi.

Kusita kuwa mjumbe.

10. Mjumbe atasita kushika nafasi yake ikitokea moja kati ya yafuatayo:

- (a) amejiuzulu;
- (b) ikiwa hatahudhuria vikao vitatu mfululizo vya Bodi bila ya kuwa na sababu za msingi;
- (c) ikiwa atashindwa kutekeleza kazi zake kwa sababu za afya ya kimwili au kiakili;
- (d) kusitishwa na Waziri kwa kushindwa kutimiza matarajio ya Wakala;
- (e) ikiwa atasita kuwa mwakilishi wa taasisi iliyompendekeza mjumbe huyo; au
- (f) kifo.

11. Bodi inaweza kuunda kamati kwaajili ya kutekeleza kazi maalum kama itakavyoona inafaa. Kamati za Bodi.

12.-(1) Bodi inaweza, pale itakapoona inafaa kwa ajili ya utekelezaji bora wa kazi zake, kukasimu baadhi ya kazi zake kwa Kamati ya Bodi. kukasimu kazi za Boi.

(2) Endapo Bodi itakasimu kazi zake chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, itatoa miongozo kwa maandishi endapo itahitajika ili kuhakikisha utekelezaji mzuri wa kazi hizo.

13. Mwenyekiti na wajumbe wengine wa Bodi watastahiki kulipwa posho kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma, Nam. 2 ya 2011 na sheria nyengine zinazohusika. Posho kwa wajumbe.

MADHUMUNI NA SABABU

Madhumuni na sababu ya Mswada huu ni kutunga sheria ambayo itawezesha kuanzishwa kwa Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa Zanzibar ili kuimarisha huduma za upatikanaji wa dawa, vifaa tiba na bidhaa nyengine za afya nchini.

Wakala utakuwa ni chombo kitakachofanya kazi chini ya Wizara inayohusika na masuala ya afya utakaolenga utekelezaji wa majukumu yake kwa masharti ya Mswada huu na sheria nyengine.

Kabla ya kutungwa Mswada huu, mnamo mwaka 2008 Serikali ilitunga Sera ya Dawa iliyopelekea kuanzishwa Idara ya Mfamasia Mkuu wa Serikali ambapo Bohari ya Dawa ilikuwa sehemu ya Idara hiyo. Idara ilipewa, pamoja na mambo mengine, jukumu la usimamizi wa dawa, vifaa tiba na bidhaa nyengine za afya kwa hospitali na vituo vya afya vya umma. Katika kutekeleza majukumu yake, mwaka 2011 Bohari ilipandishwa hadhi kuwa Idara kamili na kupewa jukumu la kupokea, kuhifadhi na kusambaza dawa, vifaa tiba na bidhaa nyengine za afya.

Hata hivyo, kumekuwa na changamoto za kufikia malengo ya upatikanaji endelevu wa dawa kutokana na sababu mbali mbali zikiwemo Idara kukosa uwezo wa kisheria wa kufanya manunuzi ya dawa na vifaa tiba, kutokuwa na mamlaka ya kufanya maamuzi ya kiutendaji pamoja na kushindwa kushiriki katika mfumo wa ununuzi wa pamoja (Pooled Bulk Procurement) wa dawa na vifaa tiba kupitia mashirikiano ya kikanda na kimataifa.

Katika kutatua changamoto hizo, Mswada huu unaopendekezwa unaanzisha Wakala utakaokuwa na uwezo wa kununua, kutengeneza, kuhifadhi na kusambaza dawa, vifaa tiba na bidhaa nyengine za afya. Hatua hii itaiwezesha Bohari kufikia malengo ya Serikali ya kuimarisha huduma za afya nchini. Aidha, Wakala unaoanzishwa utakuwa ni chombo cha kisheria cha kuidhinisha mahitaji ya dawa nchini, kuhakiki na kupokea dawa za msaada zinazotolewa na wafadhili wa ndani na nje ya nchi.

Kwa hivyo, Serikali iliamua kuanzisha Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa Zanzibar ambao utashughulikia upatikanaji endelevu wa dawa, vifaa tiba na bidhaa nyengine za afya nchini pamoja na uimarishaji wa maendeleo

ya kiuchumi na kujiendesha kibiashara kama ilivyoainishwa kwenye Mswada huu.

Mswada huu utapelekea kuanzishwa kwa Wakala utakaojulikana kama Wakala wa Bohari Kuu ya Dawa Zanzibar ambao ni taasisi huru itakayokuwa chini ya Wizara inayohusika na masuala ya afya. Wakala huu utasimamiwa na Bodi ya Wakurugenzi na kuongozwa na Mkurugenzi Mkuu ambaye atakuwa Afisa Mtendaji Mkuu atakayeteuliwa na Rais. Pia, katika Mswada huu kuna idara, vitengo na divisheni ambazo zitaongozwa na mtu atakayeteuliwa kwa mujibu wa masharti ya Mswada huu na sheria zinazohusiana na Utumishi wa Umma. Wakuu wa idara na vitengo watawajibika kwa Mkurugenzi Mkuu katika kutekeleza majukumu yao ya kila siku.

Mswada huu wa umegawika katika sehemu sita:

Sehemu ya Kwanza: inahusu masharti ya awali na inaweka jina fupi na tarehe ya kuanza kutumika, matumisi na ufafanuzi wa maneno muhimu yaliyotumika katika Sheria.

Sehemu ya Pili: inaweka masharti ya uanzishaji wa Wakala, muhuri na nembo ya Wakala, malengo ya Wakala, kazi na uwezo wa Wakala.

Sehemu ya Tatu: inahusu Uongozi na Usimamizi, ambapo pamoja na mambo mengine inaeleza kuanzishwa kwa Bodi, kazi na uwezo wa Bodi, mwenendo wa Bodi, uteuzi wa Mkurugenzi Mkuu, kazi na uwezo wa Mkurugenzi Mkuu, Idara, Vitengo na Wafanyakazi wa Wakala.

Sehemu ya Nne: inaeleza masharti kuhusu ununuzi, utengenezaji, uhifadhi na usambazaji wa dawa kutoka kwa Wakala.

Sehemu ya Tano: inaelezea masharti ya fedha ikiwemo vyanzo vya fedha, bajeti ya Wakala, uwezo wa Wakala katika kubakiza fedha, ufunguaji wa akaunti ya benki ya Wakala, hesabu na ukaguzi na ripoti ya mwaka ya Wakala.

Sehemu ya Sita: inaelezea masharti mengineyo ikijumuisha usambazaji usio sahihi na ukusanyaji wa dawa, uangamizaji wa dawa zisizohitajika, usajili wa wapewa huduma na uwezo wa Waziri kutunga Kanuni.

Mwisho kuna Jadweli ambalo linaeleza mwenendo wa Bodi.

ZANZIBAR
23 Agosti, 2023

(MHE. NASSOR AHMED MAZRUI)
WAZIRI WA AFYA
ZANZIBAR

